

laikrasztis, paskirtas ukininkų reikalams

įsiseina syki ant mėnesio. Metinė prekė: Maskolijoje, su prisiuntimu uždengtose gromatose, 5 rubl., su pristatymu per perkupčius — 2 rubl.; Prusuose, su prisiuntimu, — 8 mark.; Amerikoje ir kitur — 4 mark. Perkant Ukinišką numeriais paskyrium, viens numeris kasztuoja 20 fenigų.

Prie kiekvieno numerio laikraszczio pridėdame „Priedą“, knygutę su naudingais skaitymais.

Vitamoni. Jona Kriaučiūnė
Musų litaros.

Sziuos paskutinius metus Lietuviai liovėsi maldavę Maskolių tiesos spausdinti lietuviszkas knygas lotyniszkomis raidėmis ir stropiai pradėjo dirbti Prusuose ir Amerikoje ant naudos Lietuvos apszvietimo, leisdami laikraszczius ir knygas visokios įtalpos ir platindami jas tarp žmonių. Matydama tokį Lietuvų tylų, ale stropų ir pasekmingą darbą, Maskolių valdžia pradėjo tai akyvai tyrinėti per paleistus savo sznipukus, kurie sznipinėjo po Lietuvą, neva lietuviszškai mokindamiesi, ale labiau išsižiurėdami ir išiklausydami į Lietuvų gyvenimą ir palinkimus, o ypacz, be abejojimo, tēmydami, kas per dvasia plysta tarp Lietuvų link Maskolių vyriausybės. Tokių sznipukų turėjome (ir turime) gana daug. Maskolių vyriausybė siuntinėjo tuos sznipukus po Lietuvą landyti su tuomi siekiu, kad jie isztirtų Lietuvų dvasią ir pranesztų viską valdžiai, idant paskui būtų galima matyti, kokius vaisius atgabeno tasai Lietuvos prispaudimas, pradedant nuo 1864 metų, ir kaip toliaus varyti savo sumaskolinimo darbą Lietuvoje. Taigi, sznipinėjo, sznipinėjo samdyti „mokyti“ po Lietuvą, ir ant galo patys pripažino, kad Lietuva labai prispausta ir varginama, kad žmonės labai tamsūs ir nuvargę, ale nenusiminę ir drucziai įtiki į geresnę Lietuvos ateigą. Nors vargus ir persekiojimus kenczia nuo Maskolių valdžios, ale tacziau lietuviszka dvasia auga ir auga prieszingumas priesz Maskolių valdžią. O tą prieszingumą seja, žinoma, patsai prispaudimas ir prusinės bei

amerikinės knygos bei laikraszcziai, kurie nuvargintiems Lietuvos gyventojams atdaro akis ir apreiszkia, kad pradžia ir priezastis tų visų Lietuvos nelaimių — tai barbariszkas Maskolių jungas, užkrautas ant Lietuvų sprando per Lenkų malonę. Tie sznipukai vis tai isztyrinėjo ir apreiszkė Maskolių valdžiai. Maskolių valdžia nepasikakino vienu pirmuoju sznipuku, pažinstamu V., nēsa tasai, apkeliavęs visus Lietuvos kampus ir pažinęs Lietuvius, į vietą ką imti priesz mus dirbti, kaip kad buvo apsiėmęs, pametė tą savo nedorą darbą ir pradėjo mums ant naudos dirbti. Teip ėjosi ir su kitais mokytais Maskolių sznipukais. Išzėję į Lietuvą pikti ir išiundyti ant mūsų, o pargryžę į Petrapių ar į kitą vietą, isz kur buvo atėję, pasidarė mūsų prieteliais ir užtarėjais priesz savo maskoliszką vyriausybę. Taigi dabar po maskoliszkus laikraszczius už Lietuvius raszinėja ne kas kitas, kaip tik tie Maskolių valdžios siūsti o mūsų pergalėti ir ant gero kelio atvesti sznipukai. Jie sako, kad butinai reikalinga ēsą dėl naudos pacizios Maskolių vyriausybės pavelyti Lietuviams spausdinti lietuviszkas knygas lotyniszkomis raidėmis, nēsa maskoliszkių litarų Lietuviai *nieku budu neprimsi*, nēsa Lietuviams maskoliszkos litaros ēsančios visai nereikalingos — jie turį gana lotyniszkomis raidėmis spaustų knygų isz Prusų ir isz Amerikos. Ir teisybę sako tie žmogeliai; isztikro, isz bėdos mes dailiai galime apsieiti be Maskolių įvelyjimo: sziantienį pirklystę prusinėmis ir amerikinėmis knygomis gražiai prasiskynė kelius į visus Lietuvos užkampius, ir, kas tiktai

nor, kožnas gal gauti visokių lietuviszkų knygų bei laikraszczių. Kitą syk, lietuviszkai spaudai po Maskoliumi laisvai (valnai) bėsant, Lietuviai neturėjo tiek knygų nė laikraszczių, kaip szindien; o ir tai ne menkos verczios dalykas, kad prusiniai ir amerikiniai laikraszcziai nepriklauso jokiai cenzurai ir raszo nuogą tiesą priesz visą pikta: ar priesz Maskolių prispaudimus bei visokias neteisybes arba priesz paczių Lietuvių kaltes. Ką szindien mums lietuviszki laikraszcziai paraszo, Maskolijoje nebutų ką nė mislyti — cenzura viską izbrauktų.

Taigi dabar, po tų raszinėjimų maskolizkuose laikraszcziuose, pasklydo kalbos, kad Maskoliai isztikro rengiasi mums įvelyti lotyniszkas raides. Jug žinoma, kad po Maskolium ir negalima tiek teisybės į laikraszczius raszyti, kaip Prusuose arba Amerikoje, ale vienok tokis įvelyjimas daug gero padarytų mūsų Lietuvos žemei. Butų bent galima leisti daug knygelių apie ukininkystę, pramones, pirklystę ir teip toliaus, o podraug jau ir tai turėtų didelę vertę, kad lietuviszka kalba taptų valdžios pripažinta už gerą ir tarp apszviestų žmonių, tarp kunigų, daktarų ir t. t., ne teip kaip dabar, kada Maskoliai ar Lenkai gražiai apsitaisiusį žmogų iszgirde lietuviszškai kalbant, sako: „litvomas“, „maisztininkas“ ir t. t.

J. Mačys

S z e r n o s.

Sakmė.

El.

Nuo didelių girių palikęs vienas,
Stovėjo ažuolas ilgus amžius ir dienas;
Augsta virszune padanges pasiekė,
Placziomis szakomis unksmę ukininkui tiekė,
Szakose kuzavus del spieczių turėjo,
Viduje avilį, kurio bitės ratuotosėjo.
Jo metugė tikriausis nuo szkorbuta vaistas,
Jo giliai del gyvuolių ir penas ir maistas.
Ažuolas visiems meilus ir patogus buvo,
Jį Lietuviai mylėjo — lygu tėvynę Lietuvą.
Naktį, kad užmigo ir ukininkas, ir bernas,
Atėjo po ažuolų gyliaudamos szernos.
Szernos, gylių priėdę lig soties,
Ėmė knisti, ėmė po ažuolų voliotis,
Ir viena kitai ažuolą peikė,
Girdi, szaknis paknisti jam reikia.
Strasdas, klastas szernų pajutęs,
Isz to apmando sukrutęs,
Sziuksztu, to nedarykite, tarė:
„Ažuolas gali padžuti,
Ar audrai užėjus gali pargriuti.“
Bet szernos snukiais velėnas arė: —
„Bala bėdos! kad ažuolas, sako, padžutų,
Menkai isz jo naudos, bile gyliai mums butų.“

Taigi, sakau, įvelyjus lietuviszką spaudą, tuojaus prisidėtų daug naujų sylų prie darbo ir lyg mažumą nusiszvaistytų apsiukusios Lietuvos padangės.

Ir jeigu tai isztikro neužilgo nusiduotų, tai tą kovą busime laimėję tiktai per savo tvirtą stiprybę, kad iki sziol nepriėmėme maskolizzkų litarų.

Tiktai neapsileiskime, nenusilenkime priesz Maskolių prispaudimą: ir toliaus stipriai laikykimės prie tų visaszvietinių, lotyniszkų, o podraug ir senoviszkų lietuviszkų raidžių.

Linkava (Panevėžio pav., Kauno gub.) nedidelis, paprastas Lietuvos žydmiestelis, turintis arti 2000 gyventojų. Szitas miestelis riogso ant kalnelio, taigi, rodosi, gana sausoje vietoje; bet sausa tenai tiktai iki nepaliję: mažiausias lietus teip atskiedžia Linkavos gatves (ulyczias), kad vos gali iszbristi. Linkavos klampynė dagi į pasaką pateko. Vienam žmogeliui kermosziaus dieną iszsprudę netyczia isz rankų, besineszant į vežimą, naujai pirkti czebatai. Iki žmogelis apsisukęs pasiimti czebatų, žydukas-vagilius, pasigriebęs pamestus daiktus, teip umai įsimaiszęs į pulką įsilinkminusių kermosziaus sveczių, kad nė pats žmogelis, nė kiti žmonės katalikai nė pamatyti negavę, kur dingo czebatai. Niekas

— „E! kad akis galėtųmėt' pakelti, joms strasdas klauga,
Pažintumėtė, juog ant ažuolo gyliai anga.“

* * *

Ažuolas yra tai mūsų tėvynė,
Ką dora ir tvirta buvo kitą gadynę,
Bet tie, ką ją gynė — miega amžinu miegu,
O jų vaikų vaikai nors važinėja ant pratėgų,
Tikėjimą, paproczius, kalbą naikina
Ir visą szventą žemės po kojų mina.
Už ką ant tėvynės nirsta, kaip ant piktadėjo?
Rasit už tai, kad savo prieglobstyje juos iszauklėjo... M.

Szventas Petras.

A. Jaksztas vertė isz Kundraiczio.

Oi grįtelė griuna,
Gyvuėlėliai žuna;
Dirva mūsų menka,
Duonos neužtenka.
Nesėjom kvietelių,
Rugiai sulig kelių,
Pievelė iszdžuvo,
Szienelis pražuvo;
Lauke vasaroju,
Ledai iszkapojo;

niekuom negalėjo pagelbėti nuskriausto vargšo. Užtai vienas stovėjusių čia-jau ilgaskvernių-geradėjų sziteip suraminęs nelaimingąjį: „Ką tu czionai nori savo czebatūs surasti, kad anais metais szitoj pacioj vietoj visiszkai nuskendo raitas kazokas, tik pikės galas tepaliko styretė išz dumblyno.“ Linkaviečiai bet-gi ne labai baidosi dumblynės. Gąsdindami atsilankanczius pas juos sveczius ką tik paminėta pasaka apie nuklimpusį kazoką, jie anaipolt nesiskubina išszigelbėti nuo purvyno: paketinę ant galo pagalios išszigrįsti gatves akmenimis, jie nuo pat pavasario iki sziai dienos suspėjo atlikt vos menką dalelę užmanyto darbo, o dabar, esą, darbymetis, nėra kam akmenų atvežt, tai darbas ir apsistojo. Bijau, kad iki prisirengs Linkaviečiai varyt pradėtą darbą toliau, nenuskęstu dumblynėje pakloti iki sziolei akmenys, kaip anas kazokas.

Linkaviečiai, pasitikiu, nepyks per daug ant manęs už apgarsinimą tokios nepagirtinos ypatybės jų miestelio, nes ji ir teip jau toli žinoma. Mat per „Szkaplierną“ (pabaigoj Liepos mėn.) susivažiuoja į Linkavą isztoli daugelis svieto ant kermosziaus. Tas kermoszius tęsiasi visas asztuonias dienas ir, kiek vietiniai žmonės pamena, tos dienos retai apsieina be lietaus. Szimet lijo visas tris dienas, dagi su smarkum

vėju. Atsimindami Linkavos dumblynę, aplinkiniai žmonės per lietų, žinoma, nepersmarkiai lankė miestelį, ir per tai kermoszius išzėjo gana menkas, ypacz, kad paskutinę dieną (pėtnyczioj 23 Liep.), kada paprastai daugiausia suvažiuoja svieto, isztiko miestelį ugnelė. Kas-žin išz ko ir kaip užsidegė nameliai netoli bažnyczios. Sudegė išzviso dvejį gyvenami nameliai su greta stovėjusioms kutelems ir dar, per keletą namų, diendarzis. Dyvai, kad nesudegė daugiau namų, nes ginti nuo ugnies nebuvo kuo: nė gesinamosios maszinos, nė statinių vandeniui gabent (tam tikrą statinę pristatė tiktai baigiantis ugnelei išz artymesniojo dvaro). Vanduo teko nesztiti ir ant ugnies pilti kibirais (viedrais). Gerai da, kad po lietui buvo pilni vandens ir grioviai ir szuliniai. Per paczią ugnelę Linkaviečiai smarkiai pagedavo gesinamosios maszinos ir kitų tam tikrų įrankių ir ketino apie tai pasirupinti, bet umai pamiršo. Dieve duok jiems geresnę atmintį link išsziklojimo gatvių akmenimis ir reikalingų prie gesinimo ugnies įtaisų.

Nusidėcziau priesz Linkaviečius, jeigu nepaminėcziau, kad jų miestelyje tarp daugelio žydkromių — kas Lietuvoj reta — yra ir gana szvarus kromelis, laikomas tikro Lietuvninko. Tasai kromelis įsteigtas dar blogos atminties Puzino. Girdeėjau

Vilks drasko aveles . . .
Biedni mes žmonelės!

* * *
Oi, Dievaliau brangus!
Tu matai išz Dangaus,
Ko tai mes nedarėm,
Kaip bėdas nevarėm:
Ir giesmes giedojom,
Atlaiduos vaiksycziojom,
Ant visų kelelių,
Pristatėm kryželių.
Drauge susidėję
Kvietėm geradėją,
Idant malda szventa
Laukams palaimintų, —
Kitaip Dievas rėdo
Neapleidžia bėda!
Ką dabar daryti?
Reiks dar paklausyti,
Kokią tai mumis rodą
Senis Baltrus duoda:
Jis andai sapnavęs,
Danguj vietą gavęs,
Ir ten iszaugsztintą
Matęs Petrą szventą,
Prie kurio priėjęs
Sziuos žodžius girdejęs:

Oi, vaikeliai mano!
Gana jau jums gana
Tokioj bėdoj buti,
Be duonelės žuti;
Dievas maldas girdi,
Mato gerą szirdį,
Sargas Dangaus dvaro,
Duosiu rodą gerą,
Tik klausykit meiliai,
O gyvensit dailiai.

* * *
Visi gaspadoriai
Kas tur' jaucezų porį,
Keno arkliai laikos',
Keno rankos sveikos,
Eikit' kuogreicziausiai,
Arkit' kuogiliausiai
Tą jusų kelelį,
Kurs ved' pas Mauszelį;
Arkit ir akėkit,
Rugeliais užsekit,
Ruliu suruliuokit,
Vagas išzvagokit.
Kaip užžels, vaikeliai,
Karcziamon takeliai,
Užderės dirvelė,
Szvies laimės saulelė. 1. 9. 86 m.

kalbant, kad įvyksias czionai dar vienas lietuviszkas kromelis. Dieve padėk! *Asz.*

Visztytis (Vilkaviszchio pav., Suv. gub.). Nuėjau į sudą paklausti bylų; sudą tuom tarpu radau išsėjusį ant susitaravimo ir padarymo nusprendimų, per tai apsidairęs išspalengvo, atsisėdau szale gerai pažinstamo ukininko, Lietuvio. Pradėjova kalbą nuo jo bylos. Nusiskundė man, kaip pažinstamam, ant neteisaus išslupimo iš jo per dvarponį 15 rubl. ir kelių dienų baudžiamos su vežimu ir arkliais. Tuom tarpu išėjo ir sudas apskelbti nusprendimų. Atsistojus klausyti, pajutau, kad manę iš visų pusių trauko už skvernų — nusigandau: maniau, kad manę nor varyti iš tiesos namų. Bet ne! Lietuviai manę apnikę prasžinėjo, idant paklausycziau jų nusprendimu ir papasakocziau, kuom katro byla pasibaigė, sakydami, buk jie nė žodžio nesuprantą gudiszakai, o pons sudžia nešas malonus lietuviszškai nusprendimus apskelbti. Išzklausęs kelių, apskelbiau jiems įtalpą. Tuom tarpu ir daugiau pradėjo manęs to pat praszyti; nors tai visas dėjosį paszvagždoms, bet tuojau išzgirdome „tisze“! Potam praszytojams turėjau atsakyti, remdamasis ant to, kad pons sudžia gal įkiszi mus į lastą...

Da noriu parodyti skaitytojams, kokie iszina apsirikimai tiesos jieszkanzciųjų per nesupratimą apskelbimo nusprendimų. Viena moteriszke išz Kaupiszkių vaitystos J. Cz..., išzklausius savo bylos nusprendimo, džiaugėsi, kad nepralaimėjo ir džiaugdamosi nudulino namo. Ale vargszė didei apsiriko, po džiaugsmo pareis ir verksmas, nes ji tapo apsudyta ant 7 dienų sėdėti valscziaus kalėjime.

Czia ne viens skaitytojų rasi pamislys, juog sudžia gudas, nemoka lietuviszškai — ką darysi — reikia kęst. Taigi turiu apskelbti, juog per sudžia trys valscziai (Pajavonio, Kaupiszkių ir Visztyczio) apsirinko p. V... Jis išz Vilkaviszchio pavieto, nė Lenkas, nė Maskolius, bet tur but gėdisi lietuviszkos kalbos...

Labai butų malonu, kad p. V..., tapęs Lietuvoj sudžia, butų prilankesnis vartoti lietuviszką kalbą sudė ir nusprendimus apskelbti daugeliui lietuviszškai, o tada Lietuviai szijų trijų vaitystų užties pamiltų szį jauną sudžia. Dar tik pirmi metai, kaip tapo iszrinktas į sudžias, pirmiau buvo vyresniu arielkiniu Visztytyje, ir ant tolesnių metų rinatų už sudžia, kaip mylimą, teisingą išz prisiriszimo prie jo, o ne uždegtinę, kaip dabar dedasi!... Didi garbė butų ponui V...

Turiu tiesą pasakyti skaitytojams, jucgei szii apygarda jau kruva metų, kaip neturėjo teisau sudžios. Buvo koks p. A., valdžios paskirtas. Esant p. A. sudžia, bylas darydavo sudo sargo moterė: kas duodavo daugiaus paviržio, to budavo virszus. — Po p. A. tulą laiką visai nebuvo sudžios ir sudyjo lovininkai, tarp kurių garbingiausi buvo Kaupiszkių vaitystos p. K. Ruikys ir Viszt. p. B. Sudyjo tik už degtinę ir už pinigų. Jug p. R...ys jau dailiai ir konjaką mokejo mauti. Bet vargszai ir juodu susilaukė po konjakui nuobodų kambarį, nes už lupimus ir už neteisius sudyjimus pabaigoj Rugsėjo tapo apsudyti ant 3 mėnesių į Kalvariją; kaip girdėti tai da juodu mažai tenumanė, kur aszys reikia patepti. Nėr ką gailėtis szijų dviejų bicziulių, nes ne vieno vargszo prakaitą cziulbė ir ne vienam išz akių aszara išspaudė. Malonu butų, kad jų įpėdiniai, matydami tai, pasirupintų žmaviszškai elgtis...

11 Spalinio į Visztytį atėjo ant žiemos penktas szvadronas 9-to dragunų pulko (raiteliai). Visztyczio perdėtiniai su žydėliais priėmė kareivius ir jų tris vadus su duona ir druska. Potam ant rinkos sveczius pamylejo. Vadams buvo pastatyta konjako su užkandalu, o kiekvienam kareiviui davė po puskvatierkę degtinės ir po pyragą už 3 kap. Ant szio pamylėjimo žydėliai sudėjo 10 rubl., o išz valscziaus kasos vaitas davė 5 rubl. Žydėliai nori pasirodyti prilankiais valdžiai. Žinoma, žydeliams išz to žiemavojimo pareis diktai į kiszenių, nes vieni pristato avizais ir szieną arkliais, mėsininkai — mėšą kareiviams, o kiek kareivių pinigų liks karcziamose... Kareiviai su arkliais išzsklaidyti pas Visztyczio gyventojus.

Cirkuliaras virszininko Vilkaviszchio pavieto nuo 5/17 Spalinio lindyja juog 14/2 Spalinio Senapilėje apsirgo kolera žydas, kuris atvažiavo į Senapilę išz Aleksoto. Kaune kolera jau yra nuo 6 Spalinio. Miestuos palieję turėti karbolio, negesintų kalkių ir grynai apsisvalyti.

Szilupė.
Žeimis (Panevėžio pav., Kauno gub.). Deszimts metų sukako, kaip mes turime savo miestelyje banką, ir tai tokią banką, kurią įsitaisėme mes patys, prasti žmonėliai, sau ant nandos, kitiems ant padyvo. Argi nestebėtinas daiktas, kad mūsų bankos turtas užaugo jau beveik iki dviejų szimtų tukstanczių rublių? Jug tai penkta dalis milijono! Ir tokią kruvą pinigų sudėjome mes, aplinkiniai valsczionys.

Ogi ar žinote, kokia buvo bankos pradžia? Tikrai, kad ne, nės gal neskaitėte

paczio pirmojo „Ukininko“ numerio, kur buvo tai apraszyta, o jei ir skaitėte, jau galėjote pamirszti. Tai pasakysiu, juog tik keliolika ukininkų sudėjo apie porį szimtų rublių, su kuriais banka turėjo pradėti darbuotis Dabar, kaip matote, bankos turtas pasididino tukstanteriopai: kiek nuo pradžios buvo rublių, tiek dabar tukstanczių.

Tokiu budu iszeina, juog ir mes, Lietuviai, galime gana puikius daiktus padaryti, jei tik atsiranda tarp mūsų geras noras ir vienybė.

Szįkart nesznėkėsiu daugiau apie paczia banką, nekalbėsiu nė apie tai, juog ji atnesza žmonėms daug naudos, juog ukininkui nebereikia lįsti į žydėlių kiszenę ir mokėti jiems nežmoniszkus palukanus, juog tokių valsezionių bankų reikėtų įsitaistyti kuodaugiausiai Lietuvoje — vis tai sena pasaka —, bet apsakysiu apie tai, kas mums, Žemiecziams, labiausiai rupi, o tai apie bankos gaspadorystę ir jos gaspadorius.

Kaip minėjau, keliolika ukininkų surinko ant bankos įkurimo apie porį szimtelių. Szitie ukininkai pasidarė pirmutiniais bankos sąnariais ir užveizdais. Nuo to laiko sąnarių skaitlius vis didinosi; dabar jų yra jau szeszi szimtai žmonių.

Jie visi, suprantama, negali gaspadorauti sykiu. Dėlto sąnariai, susirinke ant bankos sueigų, renka kelius vyrus. Pirmucziausiai jie iszrenka tris bankierius: vieną perdėtinį ir du pagelbininku; bankieriai priima ir iszduoda bankos pinigų ir atlieka kitus bankos reikalus. Toliaus sąnariai paskiria szesziis bankos peržiūrėtojus; vienas isz jų esti pirmsėdžiu, kaip ant paczių peržiūrėtojų susirinkimo, teip ir ant bankos sąnarių sueigų.

Kiekvieną tų devynių virszininkų renka ant trejų metų, tik kasmetai trys isz jų turi atsitraukti nuo savo tarnyszių; pagal bankos įstatymus ant jų vietų reikia rinkti kitus, bet galima ir tuos paczius vėl iszrinkti.

Dabar pakalbėsiu, kaip darosi tie rinkimai paskutiniame laike.

Reikia žinoti, juog banka moka savo virszininkams gana geras algas. Teip, perdėtinis ima kokį tukstantį rublių ant metų, už penkiasdeszimts dvi dienas, kurias jam reikia sėdėti bankoje. Tos algos mums teip smalsczios, kaip meszakai medus. Užtai ne vienas ukininkas ir ponas isz saviszkių ir dagi isz gyvenanczių svetimuose valsecziuose labai ir labai norėtų bankai patarnauti.

Kadangi tokių vyrų yra daug, o vietų prie bankos tik devynios, tai visų jokių

budu negalima užganėdinti. Jei darytum po teisybei, tai reiktų iszrinkti geresnius ir isztikimus žmones. Bet tame visa nelaimė, juog teisybė, sako, pabėgus nuo žemės.

Kaip kada tokie ponai, kurie nepasitiki ant savo gero vardo ir jaučzia, juog jie nebus iszrinkti, nenori vienok apsileisti. Jie moka pagražinti savo garbę. Dėlto jie pakrepszto tik savo masznele: kitiems smarkesniems sąnariams įkiszza po kelis rubelius, idant tartų už juos žodį arba nors tylėtų, daugumonė-gi pamyli karceziamose aluczių, sznapszkiuku, kaip atsieina.

Ir iszties, rinkimų dienoje visos Žeimio karceziamos, pradedant nuo Matuzo, kur sustoja ponai, iki Irsziukui, praszczioių prieteliui, pilnos isigėrusių vyrų. Karceziaminkai tą dieną laimingi. Jiems užmoka isz augszto kas dvideszimts penkis, o kas visą szimtinę su prisakymu, idant jie dykai mylėtų sąnarius ir sznipszteltų reikalingąjį žodelį. Žydėliai atlieka tą darbą kuopuikiausiai, neužmirszdami pasilikti sau pusę pinigėlių. Dėka jų triusui, tankiai jau karceziamose nurekia, ką ant kokios vietos rinkti.

Apie pavakarę sąnariai susirenka bankoje; tarp jų pasitaiko daugiau girtų, negu blaivų, kaip kada atsiranda tenai dagi visai ne-sąnarių. Kam pirmsėdis įleidžia tokius į vidų, nežinia. Tur but jie netyczia įlenda (!).

Kas toliaus darosi, galite patys numanyti. Tiek tik pasakysiu, juog tankiai laimia tie, kurie nesigailėjo skatiko ant meilės. Sakau: tankiai, o ne visada, nė pasitaiko, kad ir blaiviejai užrėkia girtuoklius.

Szįmet po Kalėdų tarp kito-ko teks rinkti bankos perdėtinis. Nuo pradžios perdėtinis buvo kunigas Vaitkevyczia. Tai buvo teisingas žmogus ir gėidė bankai pasisekimo; pirmus metus jis tarnavo jai uždyka. Vaitkevycziai iszvažiavus isz Žeimio, ant jo vietos pastojo vienas bajoras. Isz pradžios jis buvo nė szio nė to virszininkas, bet į pabaigą ispyko žmonėms. Už ką? Ogi paklausykite. Prie bankos reikalingas rasztininkas. Bankieriai patys gali jį samdyti. Jau kelinti metai tupėjo ant tos vietos gudas, valsecziaus rasztininkas, nors tai žmonėms nepatiko. Szįmet tą gudą pavarė isz valsecziaus, tai jam teko atstoti ir nuo bankos. Žmonės ėmė rupintis, kad į jo vietą būtų pasamdytas Lietuvis; tai geidė ir patys bankos virszininkai, kurie, ne pro szalį pasakius, yra prasti ukininkai, apart perdėtinio. Jie teisingai kalbejo, juog Maskoliai skriaudžia

Lietuvius, neduodami mums jokių vietų; tai mums reikia laikyti saviszkus nors ant tų vietų, kurios mūsų rankose. Bet perdėtinis pasamdė vėl kitą gudą. Delko jis teip daro, tikrai nežinia. Gal jis nori pasistatyti Maskolių akyse už „blagonadiožną“ t. e. ištikimą jiems žmogų. o gal, kaip kiti sako, dėlto, juog gudas, kaipo valsčiaus rasztininkas, padaro jam daug gero rinkimų laike. Arba vėl seniaus rasztininkui mokėjo du szimtu rublių algos, — už sznapszkį jam tapo pridėta dar du szimtai rublių. Bet ir ant to jis nepasikakino. Kartą ant bankos sueigos, darant protokolą, jis buk tyloms prisiraszė sau dar szimtą rublių. Kada žmonės, praslinkus tulam laikui, tai patyrė, smė rugoti ant perdėtinio, kam jis tai leido, tai jis rado gražų atsakymą: „Asz, girdi, apie tai nieko nežinojau; o antrą atsukus, visai ne mano dalykas žiurėti į protokolą. Tegul apie tai rupinasi pirmsėdis ir patys sąnariai!“ Tada žmonės padėjavo: „Koksai tamsta gaspadorius, kad nežinai, kas bankoje dedasi?“

Galima būtų privesti tokių paveikslų dar daugiau, bet gana ir szitų; jau galima suprasti, ar teisingai žmonės pyksta ant dabarnykszczo perdėtinio, ar ne. Žmonėms nepatinka dar ir tai, kad perdėtinis skaito už nepritinkantį daiktą savo namuose lietuviszkai kalbėti. Ar gražu tada imti lietuviszkus pinigus? Žinoma, ne. Bet perdėtinis, sakosi, esąs Lenkas ir kitoniszkai daryti negalįs. Žmonės gi vėl atsako, juog mūsų banka yra lietuviszka, tai turėsime rinkti į perdėtinius Lietuvį.

Szeip ar teip, padėjimas dabarnykszczo perdėtinio ant ateinanczių rinkimų menkokas. Isz to džiaugiasi tie, kurie nori pakliuti jo vieton. Kitasis jau isz angšto žada ant sąnarių meilės iszmesti, kaip priguli. Ir stebėtinas daiktas, kas skaito sąvę už menkesnį žmogų, tas siulo didesnę meilę. Vieni kalba nuo penkiasdeszimts rublių, o kiti prižada dagi tris szimtus.

Kas žin, ar senasis perdėtinis visai atsitrauks, ar isz paskutinos imsis spirtis. Tada galima laukti ant naujų rinkimų gerų pesztynių ir musztynių; tik sąnariai pesztos ne plaukus, bet rublelius isz kiszenių ir daužys ne žandus, o tik butelius ir stiklelius karcziamose.

Galui praneszti dar, juog Žeimio bankos įstatymai visai neiszdirtbi. Per tai galima daryti neszvankius darbus ne tik nepriesztaraujant įstatymams, bet tiesiog ant jų pasiremiant. Privesiu nors vieną paveikslą.

Įstatymai sako: kiekvienas sąnarys gali pasiskolinti isz bankos tris szimtus rublių ir pasiranczyti už kitą teipogi ant trijų szimtu. O kas-gi toksai sąnarys? — Tai žmogus, kurs padėjo į banką penkiasdeszimtis rublių be palukanų. Padėkim dabar, kad asz neturiu nė skatiko. Nuveinu į banką ir praszau trijų szimtu rublių. Jei bankieriai nori, patėmykit, jei nori, gali man duoti pustreczio szimto, o penkiasdeszimtis pasilikti kaipo sąnario įnasą. Tokiu budu asz gaunu pinigų ir pasidareš sąnariu galiu jau ranczytis už kitą. Kas-gi bus, jei tokių sąnarių atsiras daugel? Ar negali atsitikti su mūsų banka ta pati pasaka, kokia anais metais iszpuolė Vaszky arba, kaip žmonės vadina, Puzyno bankai? Truputį nesmagu būtų, jei kiekvienam sąnariui tektų prikiszti po penkių szimtus rublių.

Tokių įstatymų, kurie reikalauja peržiurėjimo, yra daugiau. Užtai sąnariams reiktų pasirupinti, kad bankos virszininkais būtų iszmintingi ir dori vyrai, kurie ne tik gerai gaspadorautų, bet mokėtų ir norėtų pataisyti įstatymus dėl visų gero.

Pd. Nactulaitis

Greitakojis.

Radviliskė (Kauno gub.). Anuo tarpu važiavo pro mūsų miestelį Maskolių caras, grįždamas isz Danijos. Dar mūsų kraszte žmonės (Lietuviai) iki sziol carą szeip teip kentė, ale dabar jau kuo neatvirai niekina ir keikia, o už ką, tuojaus papasakosiu. Kelioms dienoms pirm minėtos caro kelionės tapo suraginti isz aplinkinių žmonių prie geležinkelio, dabotų, kad koki maskoliszki nihilistai, carui pravažiuojant, kokią nemielą sztuką neiszkirstų. Szį kartą, mat, vienais kareiviais nepasikakino, da ir žmones suvarė. Kiti turėjo keliauti kelias mylias su savo vežimu ir gyvuliais ir pasiimti maisto ir paszaro visai nedėliai. Prie geležinkelio suvėjo begalės svieto, lyg į kokią baudžiavą. Prie kiekvieno telegrafinio stulpo stovėjo pastatyta po vieną kareivį, o tarp kareivių per kelias pėdas viens nuo antro stovėjo mūsų vargyszai Lietuviai. Dabar, rudens metą, dar nekurtoje grįczioje drebulyš sukreczia besėdint be darbo, o kokis padėjimas turėjo būti anų žmogelių, stovėti į szias rudens darganas ant plyno lauko; bet kad dar nors ant plyno lauko, ale dabar kitą jug pastatė tiesiog į balą, į klampynę, sulyg kelių vandenyje; ir tai tokiame padėjime reikėjo iszbuti (kaip mislyji, mielas skaitytojai, kelias adynas? ...) — **czielas keturias dienas ir keturias naktis!!!** ... Jau nekalbant apie szaltį, iszsibaigę maistas ir paszaras — ir žmonės ir gyvuliai pasi-

juto patekę į šėtoniszkus azijatų kankinimus. Kaip aš žinau, viens žmogus krito ant vietos negyvas nuo szalcio ir bado, ar penkis iszvirtusius pusgyvius szalin nugabeno, o kiek isz tų tukstanczių perszalo, susirgo ir numirė arba, dar numirs, tai Dievas mielas težino . . ., o du, kurie norėjo pabėgti isz tos peklos, Maskoliai perszovė, kaip szunis.

Na, dabar sakykite, mieli broliai Lietuviai, ką tur reikszti szitokis apsiėjimas su mumis?! Tie nevidonai mato, kad musų jokiais prispaudimais neįstengia įveikti, tai dabar jau pradeda tiesiog žudyti . . . Tai žinoma, kad tokis azijatiszkas musų prispautų žudymas szaukia Dangun atmonyjimo; ale, kentėkime, dar kentėkime. Ateis ir musų dienos. Tiktai nenusiminkime, Dievas dar iszaugsztins Lietuvą ir priduos savo visagalingą ranką, o patrems nevidonus ir žudytojus nekaltų žmonių ir musų tėvynės Lietuvos. *Kačionų Juozas* P.

Senapilė. Kratos ant kratų, o ant tų kratų dar kratos! Jau yra mano raszta, kad buvo krata pas Žilinską Skardupiuose ir pas Matulaitį ir Kriszcziuną Stebulisz-kėse. Tuom paczių beveik laiku buvo dar viena krata pas ukininką Ramanaucką Pataszinėje (Kvietiszchio gminos), kur teipgi nieko nerado. Praslinko nuo tada mėnesis ar kiek daugiaus laiko, ir sztai vel kitos trys naujos kratos. Krėtė, įieszzkodami lietuviszkų rasztų, pas Domeikų Žilinską (Pažerių gm., Vilkaviszchio pavieto) ir pas dvejus Katilius Katilių kaime. (Tuodu abudu kaimu netoli nuo Szunckų, Senapilės pav.) Krėtikai nieko nerado. Artesnių žinių apie tas kratas dar sulyg sziol neturiu.

Kratos tos, kratos! Rcdos nieko jos niekam sulyg sziol labai daug blogo nepadarė, (bet nuo Maskolių nieks nenukentėjo, tikt Seinai pradėjo siausti), o daug sziaudaduszių Lietuviių iszgąsdino: jau ne viena lietuviszka knygtė nupleszkėjo į aną svietaį per ugnį, kur įkiszo jos bailūs savininkas. Kiti dar gyvas savo knygtes palaidojo, sukasdami nabagėles giliai į žemę, kur jos keiks nelabajį gudą. Užėjus kur pas pažystamą ukininką, nepamatysi dabar kalendoriaus, „Aukso knygtės“, „Garso“ arba kitos kokios lietuviszkos knygtės nė ant stalo, nė ant užlangės, nė už suolo užsispraudusios. Visos vargdienės knygtės turėjo pasisłėpti, nei koki didžiausi piktadėjai, nelyginant caro užmuszėjai, kuotamsiausiai, kur nė didžiausios nosys cariszko palicijanto neužuos.

Kada vieni teip nušigąsta, kiti dar drąsaus ir szirdingiaus imasi prie darbo

platinimo ir gaivinimo lietuviszkos dvasios: knygtės po senovei laksto isz rankos: ranką; laikraszczių skaitytojai, kaip nekuriuose vietose, auga; tikt visur aplinkui sznabždasi apie kratas ir garbavoja į szuns vietos į Maskolių už jo prispaudimus.

Be to darė Maskoliai dar dvi kratas, tikt įieszzkodami ne lietuviszkų rasztų, bet szaudyklių. Abidvi kratos (mat Maskoliai teip įprato į kratas, kad jau mažiaus kaip porą — nedaro) buvo Obszruntuose (Pažerių gm., Vilkaviszchio pav.) pas du ukininkus, pas kuriuodu rado szaudykles ir revolvičius. Kada atėjo pas vieną krėtikai, paties gaspadoriaus nebuvo nė namieje, tikt du sunu, kurie pamatė, kad krėtikai atrado szaudyklę (karabiną), gynėsi, kad ji ne jų bala žino keno. Neužilgo, be jokio sudo, gauna tiedu vaikinai rasztą, kad viens, kursai daugiaus gynėsi, kad ne jo yra rastoji szaudyklė, eitų ir atsėdėtų 5 paras festungėje, o antrasis, kursai mažiaus snekėjo, kad užmokėtų 5 rublius koros . . .

Pas kitą Obszrntų ukininką teipgi atrado szaudyklę ir iszsineszė. Naktį tos paczios dienos, kada buvo krata, atėjo pas tajį ukininką vagys ir dailiai jį apszlavė, iszsineszdami isz svirno viską, kas tikt jiems patiko. Apvogė jį delto, kad vagys galėjo vogti be baimės, žinodami, kad žemskiai iszsneszė paskutinį jo ginklą — szaudyklę. Delto galima kalte tos vagystės sudėti ant peczių gudų, kuriems dėl jų priežasties apvogtasis ukininkas dar turėjo 10 rublių sztriuopos užmokėti.

Szaudykles Lietuviai laikosi dėlto, kad turėtų kuom nuo vagių ir plėszikų apsiginti; tik niekaip negalio suprasti, dėlko jas guda! teip persekioja; ar jie teip protegavoja vagis, ar gal bijosi, kad susitarus kokia deszimtis Lietuviių nepakeltų maiszto ir neiszszaudytų savo sulankytooms szaudyklėms tų divizijų ir pulkų maskoliszkų kareivių, kurių tiek prigrusta Lietuvoje. Medžioti Lietuvoje jau nėra ant ko, nės patys guda! viską iszszaudė. Da neseniai Senapilės virszininkas iszsimmeldė nuo artymesnių valsczių įvelyjimą liuosai medžioti po ukininkų laukus. Apicierai ir kiti ponpalaikiai nė nesipraszė valkiojasi su karabinais po ukininkų laukus ir viską isznaišina. Didžiausias laukinis pauksztis, į kurį galima szauti, liko žvirblys, pakoliai da jo ponai neiszszaudė. Taigi niekaip negalio suprasti, dėlko teip szaudykles persekioja, juk ne dėl to, kad apstabdyti naikinimą laukinių gyvulių, kurių jau nėra, o žvirblius ukininkai ir be szaudyklių galėtų iszsmaugti savo pastogėse, jei tik norėtų.

Kada išs ziaurinės pusės Suvalkų gub. pranesu liudnas žinias apie Maskolius ir jų kratas, ir iš pietinės jos szalies, iš *Dzukijos*, ne linksmesnės yra, nės apie musztynes. Matyt jau toks lėmimas sziai korespondencijai.

Kriosnos parapijoje, Kalvarijos pav. objiezdavas sargas Szasztokas vaikszczoio dienoje, ar pavakare po giria, vadinamą „Žaliaja“. Tuom tarpu išszoko iš užmedžio nepažįstamas žmogus ir, pagriebęs jam už gerklės, klausė, ar daug jis turis su savim pinigų, nės jie neužilgo busią jo. Teip kalbėdamas nepažįstamas, antrą ranka traukė peilį iš aulo; ką pamatęs Szasztokas akies mirksnyje išsitraukė iš savo lazdos sztilietą, ir perversas juom per pažiaunę plėszikas sudribo ant žemės. Tuom tarpu išszoko iš girios kiti du plėszikai ir sviedėsi ant Szasztoko, bet viens iš jų tuojaus griuvo ant žemės su perskelta drąsaus Szasztoko sztilietu galva. Trecziasis plėszikas pabėgo į giria. Pažuodęs kaip anglis Szasztokas suszaukė žmones ir tuodu vagiliu nugabeno į Kalvariją. Laike tyrinėjimo viens iš sužeistųjų, tas katro perskelta galva, szoko per duris ir pabėgo. Nežinau, ar jį sugavo. Nežinau nė kaip juos apsudys, tik mislyju, kad perskaudžiai nenubaus, nės nerado pas juos nė vienos lietuviszkos knygelės.

„Simnas tai priimnas“, sako vietinis priežodis apielnkės Simno (Kalvarijos pav.). Tik tas jo „priimnumas“ nelabai kam gali patikti, nės kits net kepenimis turi nuo jo atsirugti. Beveik kožną jo marką, kožnus atlauidus esti ten pesztynės. Susirinkę į kuopą bernukai vieno kaimo užpuldinėja ant panaszių kuopų kitų kaimų ir muszasi, pakol susikruvina arba prisitrenkia, pats nežinodami už ką. Tuli už stiklelį degtinės gatavi sumuszi visai nepažįstamą, arba ir pažįstamą, nors ir giminę. Panaszus pesztukai yra ir Sasnavoje (Senapilės pav.).

Per Žolinę, kada Simne yra atlaidai, sztai ką tie pesztukai padarė. Vaziavo iš Simno ukininkas A. Sz—as, iš Prygos (Kirsnos gm., Kalvarijos p.) ir už miestelio pasivijo pulkelį iš keliolikos vyrų, kurie ėjo pakele, o du sketriojo viduriu kelio. Privaziavęs prie jų A. Sz—as szuktelėjo, kad prasitrauktų iš kelio; kad jie neklaušė, szuktelėjo antrasyk, o paskui treczia. Po treczio szuktelėjimo viens iš jų atsikus išsitraukė iš kiesziaus akmenį ir paleido

į vaziuojanczius; pagal jo paveizdą visas pulkelis pradėjo metyti akmenimis. Viens iš pulkelio szoko prie vežimo, regimai norėdamas katrą išsitraukti. Tuom tarpu A. Sz=no sunus užplakė arklius, ir laimingai visi pabėgo. Iš vaziuojanczių trys buvo pažeisti akmenimis, o labiausiai pats A. Sz—as. Pesztukai, tarp kurių didesniais ersztas buvo Gidžiunukas ir Kalinauckutis, yra apskusti į sudą, ir norėtų bėgti į Ameriką, kad tik pinigų turėtų. Į Ameriką visi paszlemėkai žiuri.

Skurdus tai atsitikimai, nēr ką sakyti! Ne veltuo dejuoja viens geras ano krasztu Lietuvis, nuo kurio apie tuos atsitikimus girdėjau: „Grandumas ima, žiurint ant pasielgimo tų žmonių, bet ką-gi žmogus darys, kad tame kraszte da miega tikriejie darbininkai“ Kad tai tik tam vienam kraszte, ko da mums reiktu

(Vien. Liet.)

J. Vėžys.

Nuo „Ukininko“ išleistojų.

Didesnė dalis „Ukininko“ skaitytojų užsiraszo mūsų laikrasztį metams bėgant, o kiti susiranda tik tai antroj pusėje arba dagi ir pabaigoj metų. Tai yra didei nepagirtinas ir suvisu nepraktiszkas dalykas: pertai ir patys skaitytojai apsigaua, ues daugelis negaua visų laikraszcio numerių, o, žinoma, ir „Ukininko“ išleistojai, nesa, nežinodami, kiek per metus laikraszczių iszeis, negali užganėdinti skaitytojų.

Deltogi dabar iszaugszto apskelbiame, kad maloningi mūsų skaitytojai tektųsi mažumą pasiskubinti mūsų laikrasztį užsiraszyti, dėl savo ir dėl mūsų gero.

Pinigai, rankraszcziai ir grómatos į „Ukininko“ redakciją reikia siųsti ant adreso: Herrn Dr. Bruazis, Tilsit (Ostpr.).

Apgarsinimas.

Išėjo iš po spaudos labai **puikus, didelis „Lietuvos Ukininku kalendaris“** ateinantiems 1894 metams. Pirkite visi, kas tikt Lietuvis, o turėsite pasiskaitymų ir pasimokinių, kiek tikt katras norėsite!

Į t a l p a.

Mūsų litaros. — Linkava. *Asz.* — Szernos. *M.* — Szventas Petras. *A. Jaksztas.* — Visztytis. *Szilupė.* — Žeimis. *Greitakojis.* — Radviliszkė. *P.* — Senapilė. — Kriosna. — Simnas. *J. Vėžys.* — Apgar-inimai

Atsakantis redaktorius Kristupas Voska, Stulbėkiuose. — Spaudinta pas Otto v. Mauderode, Tilžėje.